

*До спеціалізованої вченої ради
ДФ 13.081.2023
Одеського Національного університету
імені І. І. Мечникова*

ВІДГУК

ОФЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

**кандидата юридичних наук,
доцента Берназ-Лукавецької Олени Михайлівни
на дисертацію Святошнюка Сергія Сергійовича
на тему:**

**"Цивільно-правове регулювання надання
фінансових послуг в Україні",
подану до захисту на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії
в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»**

Актуальність теми дослідження. Перш за все, слід зазначити, що дисертація Сергія Сергійовича Святошнюка присвячена актуальній та недостатньо дослідженій у вітчизняній науці цивільного права темі – «Цивільно-правове регулювання надання фінансових послуг в Україні».

Дослідження видів фінансових послуг завжди залишається актуальним, оскільки фінансові послуги відіграють ключову роль у сучасній економіці. Знання та розуміння різних видів фінансових послуг є необхідним для прийняття поінформованих рішень у галузі особистих фінансів, інвестування, бізнесу та інших аспектів фінансової діяльності.

Крім того, вивчення видів фінансових послуг дозволяє зрозуміти механізми та інструменти регулювання фінансових ринків, а також відповідні норми та правила, встановлені державою. Зокрема, вивчення особливостей надання окремих видів фінансових послуг дозволяє зрозуміти права та обов'язки сторін у рамках договорів про надання фінансових послуг, а також особливості їх виконання.

З урахуванням вищевикладеного, обрання Святошнюком Сергієм Сергійовичем вказаної теми дослідження є теоретично обґрунтованим виправданим.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що результати дисертаційного дослідження Святошнюка Сергія Сергійовича можуть бути використані у науково-дослідній, правотворчій та правозастосовній діяльності. Крім того, окремі висновки та пропозиції можуть бути використані в навчальному процесі, при викладанні навчальних дисциплін «Цивільне право України», «Договірне право України», а також при підготовці та написанні навчальних посібників, підручників, практикумів, курсів лекцій, планів практичних занять із зазначених дисциплін.

Також основні положення і результати дисертації було впроваджено в роботі СК «ARX» (довідка про впровадження від 10.01.2023 р.), юридичної компанії “Digilaw” (довідка про впровадження від 13.01.2023 р.), УКРСИББАНКУ (довідка про впровадження від 01.12.2022 р.), кафедри цивільно-правових дисциплін та кафедри адміністративного та господарського права Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (довідка про впровадження від 04.05.2023 р.).

Ступінь обґрунтованості положень і висновків дослідження. Обґрунтованість результатів роботи підтверджується адекватним використанням сучасних загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, відповідно до завдань та мети дослідження, з урахуванням визначених предмета та об'єкта дослідження.

В процесі дослідження було використано такі формально-логічні методи та прийоми: аналіз, порівняння, дедукція, індукція, синтез, умовивід за аналогією, узагальнення, абстрагування. Обґрунтування висновків здійснювалось з урахуванням основних формально-логічних законів, а саме: закону тотожності, закону виключеного третього, закону

протиріччя і закону достатньої підстави. Системний підхід було використано при дослідженні механізму цивільно-правового регулювання надання фінансових послуг в Україні, визначенні структури та видів договірних зобов'язань з надання фінансових послуг, з'ясуванні особливостей надання фінансових платіжних послуг. Використання порівняльно-правового методу дозволило проаналізувати і порівняти положення законодавства України та Європейського Союзу щодо цивільно-правового регулювання надання фінансових послуг. Формально-юридичний метод дозволив визначити сутність та властивості фінансових послуг, принципів надання фінансових послуг в Україні, договірних зобов'язань з надання фінансових послуг, з'ясувати умови та особливості надання фінансових послуг, виходячи з їх місця у системі об'єктів цивільних прав. При підготовці пропозицій з удосконалення цивільно-правового регулювання надання фінансових послуг в Україні було застосовано метод правового моделювання.

Крім того, відповідно до мети, поставлених завдань, визначених об'єкта та предмета дослідження структура дисертації побудована послідовно і логічно. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Об'єкт і предмет дисертаційного дослідження визначені відповідно до встановлених вимог та дозволяють всебічно проаналізувати проблему, не виходячи за межі наукової спеціальності.

Структура дисертаційного дослідження дозволяє автору комплексно та системно визначити різні аспекти теми. У "Вступі" автором зазначається актуальність теми дослідження, зв'язок з науковими програмами, планами, темами, вказуються об'єкт, предмет, мета та основні завдання дисертаційного дослідження, а також методологічна основа, наукова новизна, теоретичне та практичне значення одержаних результатів та ін.

У першому розділі дисертаційного дослідження «Теоретичні основи цивільно-правового регулювання надання фінансових послуг в Україні» автором розглянуто фундаментальні теоретичні положення щодо визначення поняття, та видів надання фінансових послуг (с.23-43), механізму цивільно-правового регулювання надання фінансових послуг (с. 43-51), а також окремий підпункт присвячений принципам надання фінансових послуг (с.51-70).

У другому розділі «Договірні зобов'язання з надання фінансових послуг» досліджуються окремі підходи до визначення поняття договірних зобов'язань з надання фінансових послуг (с.70-95), здійснюється їх класифікація (с.95-102), а також досліджуються підстави укладення, зміни та припинення вказаних договірних зобов'язань (с.102-116).

Третій розділ «Фінансові платіжні послуги та особливості їх надання в Україні» присвячений вивченню особливостей надання фінансових платіжних послуг в Україні. Для більш детального дослідження вказаного питання автором розглядаються сутність, ознаки та види фінансових платіжних послуг (с.116-126), а також саме особливості надання фінансових платіжних послуг в Україні (с.126-154).

У «Висновках» викладено найбільш вагомні наукові результати дисертаційного дослідження.

Дисертація написана грамотно, сприймається легко і з інтересом. Список використаних джерел оформлений відповідно до встановлених вимог, зауважень не викликає.

Основні теоретичні та практичні висновки, положення та пропозиції дисертаційного дослідження викладені у 19 публікаціях, серед яких: 1 – стаття у періодичному науковому виданні, проіндексованому у базах даних Web of Science Core Collection; 1 – стаття у міжнародному науковому виданні країн ЄС; 6 – статей в наукових виданнях, включених до переліку

наукових фахових видань України; 1 – монографія (у співавторстві); 10 – тез доповідей в збірниках матеріалів наукових конференцій.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що дисертація є першим у вітчизняній науці цивільного права комплексним правовим дослідженням особливостей цивільно-правового регулювання надання фінансових послуг в Україні.

До найважливіших результатів дисертаційної роботи можуть бути віднесені наступні:

- обґрунтовано висновок, що механізм цивільно-правового регулювання надання фінансових послуг – це зумовлена особливостями предмету і методу цивільно-правового регулювання система цивільно-правових засобів, за допомогою яких здійснюється спеціально-юридичний вплив на поведінку учасників правовідносин, в рамках яких надаються фінансові послуги;

- аргументовано, що визначення поняття «фінансові інструменти» у законодавстві України є фрагментарним і має бути розширено;

- доведено, що трактування фінансової послуги як діяльності дозволить узгодити визначення поняття фінансової послуги у Законі України від 14.12.2021 р. «Про фінансові послуги та фінансові компанії» із загальними положеннями про послуги, закріпленими у главі 63 Цивільного кодексу України, та доктринальними положеннями, які характеризують послугу як об'єкт цивільних прав;

- з'ясовано, що специфіка аутсорсингу у сфері надання платіжних послуг виявляється у тому, що коло третіх осіб, які можуть залучатися надавачами платіжних послуг, обмежено юридичними особами, а предмет договору окреслений виконанням окремих операційних функцій, пов'язаних із наданням платіжних послуг;

- запропоновано власне визначення поняття договору аутсорсингу у сфері надання платіжних послуг як домовленості сторін, за якою одна сторона (аутсорсер) за завданням іншої сторони (замовника) зобов'язується вчинити певні дії, що зумовлені операційними функціями, які йому передав замовник, а інша сторона (замовник) зобов'язується прийняти виконане та оплатити виконавцеві зазначену послугу.

Також заслуговують уваги й інші пропозиції та висновки автора, зокрема, такі як: щодо визначення поняття механізму цивільно-правового регулювання надання фінансових послуг; поділу правових засобів, що входять до механізму правового регулювання надання фінансових послуг на регулятивні та охоронні; тощо.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

1. У Розділі 1 «Теоретичні основи цивільно-правового регулювання надання фінансових послуг в Україні» у п. 1.2 «Механізм цивільно-правового регулювання надання фінансових послуг в Україні» (с. 43-51) розглядається питання щодо механізму цивільно-правового регулювання надання фінансових послуг. Також, виносяться на захист положення щодо визначення поняття механізму цивільно-правового регулювання надання фінансових послуг (п.1 наукової новизни) та положення щодо поділу правових засобів, що входять до вказаної системи, на регулятивні та охоронні (п. 2 наукової новизни). Проте, було б слушним навести конкретні приклади охоронних та регулятивних засобів механізму цивільно-правового регулювання надання фінансових послуг.

2. Зокрема, при дослідженні питань, зазначених у Розділі 1 «Теоретичні основи цивільно-правового регулювання надання фінансових послуг в Україні» (с.23-70) слушним було б розглянути положення щодо перспектив та проблем розвитку надання фінансових послуг в Україні. Таким чином, при публічному захисті, автору слід розкрити дане питання.

3. При дослідженні питань щодо договорів про надання фінансових послуг, а саме у Розділі 2 «Договірні зобов'язання з надання фінансових послуг» п. 2.3 «Підстави виникнення, зміни та припинення зобов'язань з надання фінансових послуг» (с. 102-116) – автором досліджуються особливості та види підстав виникнення, зміни та припинення зобов'язань з надання фінансових послуг. Але в рамках цього питання, на жаль, не аналізуються проблеми, пов'язані з розірванням відповідних договорів, хоча на практиці вони існують.

4. У Розділі 3 «Фінансові платіжні послуги та особливості їх надання в Україні» у п. 3.2 «Особливості надання фінансових платіжних послуг в Україні» (с. 146-153) автором досліджується договір аутсорсингу, зокрема його поняття та особливості при наданні фінансових платіжних послуг в Україні. Проте, «не розкривається» питання щодо розмежування понять «аутсорсинг» та «аутстафінг».

5. Враховуючи, сучасний стан речей в Україні, при написанні Розділу 3 «Фінансові платіжні послуги та особливості їх надання в Україні» у п. 3.2 «Особливості надання фінансових платіжних послуг в Україні» (с. 146-153), слід було розглянути цікаве питання, як з теоретичної, так і з практичної точки зору, щодо особливостей надання фінансових платіжних послуг в Україні під час воєнного стану. Отже, при публічному захисті, дисертанту слід додатково розглянути вказане питання.

Проте, вказані зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку виконаного дисертаційного дослідження, та можуть бути основою для подальших досліджень дисертанта.

Загальний висновок. Аналіз дисертаційної роботи Святошнюка Сергія Сергійовича свідчить про те, що поставлена у вступі дослідження мета була досягнута, усі зазначені завдання були виконані. Робота виконана на достатньо високому теоретичному рівні, текст

